

הרב משה צבי נריה

לווי האורח – חוק שחקקו אברהם אבינו

- מאת: הרב משה צבי נריה זצ"ל -

"שכר הלווייה מרובה מן הכל, והוא החוק שחקקו אברהם אבינו ודרך חסד שנהג בה" (רמב"ם הל' אבל יד, ב). וצריך עיון, מדוע כינה הרמב"ם את מעשה החסד הזה בשם חוק? ועוד ציין במיוחד שחקקו אברהם אבינו!

נראה שמעשה זה של לוייה מפורש במקרא אחרי ביקורם של השלושה בביתו של אאע"ה - "ואברהם הולך עמם לשלחם" (בראשית יח, טז). רש"י פירש: "ללותם - כסבור אורחים הם." והדבר תמוה, שהרי היה זה כבר אחרי שהמלאך הבטיחו "הנה בן לשרה אשתך", והקב"ה אישר את ההבטחה - "היפלא מה' דבר". הרא"ם פירש שעדיין היה אברהם אבינו סבור שאנשים הם, ולא שנביאים שליחי-ה' הם. לפירוש זה הליווי הוא מעשה חסד ונימוס - כראוי לפי שורת ההגיון לאנשים חשובים.

ברם נראה שהרמב"ם מפרש שאברהם אבינו הבין כי לא אנשים הם, אלא מלאכים ממש. מלאכים אינם זקוקים לליווי ואף לא לנימוס אנושי. כך נראה גם מלשון המכילתא בפר' בשלח: "אברהם ליווה מלאכי השרת". היתה אפוא הלווייה למלאכים ענין מיותר. אם בכל זאת נהג אברהם אבינו כפי שנהג, הרי לפנינו חוק ולא יעבור - חוק שחקקו האב הראשון לבניו אחריו, שגם אם האורח אינו זקוק כלל לחסד זה, ראוי לקיימו ולנהוג בו, כאילו היה הדבר בבחינת 'מצוה שבגופו', חובת גברא על המארח. ואולי דרך ה' היא - שמירת דרך ה' לעשות צדקה ומשפט.